

30.8.2024

Diaarinro VN/7491/2024

Lausuntoyhteenveto luonnoksesta ”Vanhojen metsien kriteerit Suomessa”

1. Johdanto

EU:n Biodiversiteettistrategiassa 2020 ”Luonto takaisin osaksi elämäämme” tavoitellaan kaikkien jäljellä olevien luonnontilaisten metsien (primary forests) ja vanhojen metsien (old-growth forests) tiukkaa suojelua EU:n jäsenvaltioissa. Komissio julkaisi 21.3.2023 ohjeistuksen: ”EU:n luonnontilaisten ja vanhojen metsien määrittelyä, kartoitusta, seuranta ja tiukkaa suojelua koskevat komission suuntaviivat” (EU:n komissio 2023). Jäsenvaltioiden odotetaan käyttävän tätä ohjeistusta kohteiden määrittelyyn, kartoitukseen ja tiukkaan suojeluun. Määritelmät tuli tehdä jäsenvaltioissa ohjeen mukaan vuoden 2023 loppuun mennessä.

Komission ohjeen mukaan vanhan metsän tunnistamisessa käytettävien kansallisten menetelmien tulee perustua ohjeessa olevaan indikaattoriluetteloon ja olla yhdenmukaisia yhteisen määritelmän kanssa. Lisäksi kansallisten menetelmien tulee pohjautua tieteeseen, menetelmien tulee olla avoimesti laadittuja ja julkisesti saatavilla, ja menetelmät tulee harmonisoida kunkin luonnonmaantieteellisen alueen jäsenvaltioiden kesken.

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelman ”Vahva ja välittävä Suomi” mukaan hallitus suojelee jäljellä olevat kansalliset kriteerit täyttävät valtion luonnontilaiset, vanhat metsät.

Ympäristöministeriö rahoitti kansallisten kriteerien määrittelyn tieteelliseksi pohjaksi Suomen ympäristökeskuksen (Syke) ja Luonnonvarakeskuksen (Luke) yhdessä toteuttaman hankkeen ”Luonnontilaiset metsät ja vanhat metsät Suomessa: EU:n komission ohjeet ja kansallinen tarkastelu”. Hankkeen loppuraportti julkaistiin 9.2.2024. Siinä on tarkasteltu etenkin pohjoismaisiin tieteellisiin tutkimuksiin perustuen luonnontilaisten metsien iästä sekä kuolleen puun määrää ja osuutta elävästä puustosta eri kasvupaikkatyypeillä ja metsäkasvillisuusvyöhykkeissä. Valtakunnan metsien inventointien (VMI) aineistoista on laskettu potentiaalisia pinta-aloja erilaisille vanhan metsän iän kynnyksarvoille hyödyntämällä samalla inventoinnin luonnontilaisuusluokan arvioinneista lahopuujatkumoa.

Valtioneuvosto valmisteli lausuttavana olleen ehdotuksen Suomessa käytettäville kriteereille. Valmistelussa otettiin huomioon komission ohjeistus, jonka mukaan kansallisten kriteerien tulee perustua tieteelliseen tietoon. Esitystä tehtäessä perehdyttiin edellä mainitun Syken ja Luken yhteishankkeen tulosten lisäksi myös muihin käytettävissä olleisiin aineistoihin, kuten luonnonmetsätyöryhmän valtion metsien kartoitusten tuloksiin ja kriteereihin sekä METSO-ohjelman luonnontieteellisiin valintaperusteisiin siltä osin, kun ne sopivat EU:n komission julkaisemaan ohjeistukseen.

Lausunto luonnokseen pyydettiin seuraavilta tahoilta: BirdLife, Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus, Etelä-Savon ELY-keskus, Etämetsänomistajien liitto ry, Greenpeace Norden, Helsingin yliopisto, Hämeen ELY-keskus, Ilmastopaneeli, Itä-Suomen yliopisto, Jyväskylän yliopisto, Kaakkois-Suomi ELY-keskus, Kainuun ELY-keskus, KEHA-keskus, Keski-Suomen ELY-keskus, Suomen Kuntaliitto, Lapin ELY-keskus, Luonnonvarakeskus, Luomus, Luontoliitto, Luontopaneeli, Luonnonvara-alan yhteistyöjärjestö LUVA, Maa- ja metsätalousministeriö, Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK ry, Metsäalan asiantuntijat ry, Metsähallitus, luontopalvelut, Metsäteollisuus ry, Natur och Miljö, Oulun yliopisto, Pirkanmaan ELY-keskus,

Pohjanmaan ELY-keskus, Pohjois-Karjalan ELY-keskus, Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus, Pohjois-Savon ELY-keskus, Saamelaiskäräjät, Sahateollisuus ry, Satakunnan ELY-keskus, Suomen Luonnonsuojeluliitto SLL, Suomen 4H-liitto, Suomen metsäkeskus, Suomen ympäristökeskus, Svenska lantbruksproducenternas centralförbund r.f. SLC, TAPIO, Turun yliopisto, Työ- ja elinkeinoministeriö, Uudenmaan ELY-keskus, Valtiovarainministeriö, Varsinais-Suomen ELY-keskus ja WWF Suomi. Myös muiden kuin lausuntopyynnön jakelussa mainittujen tahojen oli mahdollista antaa lausunto kriteeriluonnoksesta.

Luonnos vanhojen metsien kriteereistä Suomessa oli lausunnoilla 11.6.2024–7.8.2024. Lausuntoja annettiin yhteensä 286 kappaletta. Näistä 255 kappaletta annettiin Lausuntopalvelu.fi -palvelussa ja loput toimitettiin ympäristöministeriön kirjaamoon. Lausuntopalvelu.fi on oikeusministeriön ylläpitämä palvelu ja kaikki siinä oleva sisältö (lausuntopyyntö ja siihen liittyvä materiaali sekä annetut lausunnot) ovat julkisia. Muut kuin yksityishenkilöiden antamat lausunnot löytyvät myös valtioneuvoston Hankeikkunasta: <https://valtioneuvosto.fi/hanke?tunnus=YM014:00/2024>.

1.1. Vanhojen metsien kriteereistä lausunnon antaneet tahot ryhmiteltynä

Järjestöt, ryhmät, yhdistykset ja yritykset

Akivistimummot

BirdLife Suomi ry

Bioenergia ry

BSAG Baltic Sea Action Group

Etelä-Hämeen luonnonsuojelupiiri

Etämetsänomistajien liitto ry

Greenpeace Norden

Hämeenlinnan seudun luonnonsuojeluyhdistys ry

Ilmastolääkärit ja Lääkärin sosiaalinen vastuu ry

Koistinen Kantele Oy

Koneen Säätiö, tutkijavetoisuus

Koneyrittäjät ry

Luonto-Liitto ry

Luonnonmetsät Sápmi -työryhmä

Luonnonmetsätyöryhmä

Luonnonperintösäätiö

Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK ry

Marttaliitto ry

Meidän metsämme -työryhmä
Metsäalan asiantuntijat ry METO
Metsäbiologian kerho
Metsäteollisuus ry
Metsäyhtymä Huuhkaja
Muonion ja Kolarin luonto ry
Natur och Miljö ry
Nilsian luonnonsuojeluyhdistys ry
Nuorten luonto- ja ilmastyöryhmä NUOLI
Paliskuntain yhdistys ry
Prodiet Oy
Pääkaupunkiseudun Metsänomistajat PKMO ry
Sahateollisuus ry
Saimaan Metsänomistajat ry
Suomen kommunistinen puolue, ympäristöryhmä
Suomen luonnonsuojeluliiton Etelä-Savon piiri ry
Suomen luonnonsuojeluliiton Lapin piiri ry
Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri ry
Suomen luonnonsuojeluliitto ry
Suomen luonnonsuojeluliiton Ylöjärven yhdistys ry
Suomen permakulttuuriyhdistys ry
Suomen yhteismetsät ry
Svenska lantbruksproducenternas centralförbund rf SLC
Tampereen metsäryhmä
TUO TUO Arts ry
WWF Suomi

Kuntaliitto ja kunnat

Kuopion kaupunki

Suomen kuntaliitto ry

Maakuntaliitot

Lapin liitto

Uudenmaan liitto

Päijät-Hämeen liitto, aluesuunnittelun ja aluekehityksen vastuualueet

Ministeriöt

Maa- ja metsätalousministeriö

Työ- ja elinkeinoministeriö

Valtiovarainministeriö

Saamelaiset

Saamelaiskäräjät

Saamelaispaliskunnat ry

Viranomaiset ja valtion liikelaitokset

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus

Etelä-Savon ELY-keskus

Kaakkois-Suomi ELY-keskus

Metsähallitus

Suomen metsäkeskus

Varsinais-Suomen ELY-keskus

Yliopistot, tutkimuslaitokset, tiedepaneelit

Helsingin yliopisto

Itä-Suomen yliopisto

Jyväskylän yliopisto

Luonnonvarakeskus

Metsäbiotalouden tiedepaneeli

Oulun yliopisto

Suomen Luontopaneeli

Suomen ympäristökeskus

Turun yliopisto

Yksityishenkilöt

Lausunnon antoi 215 yksityishenkilöä.

2. Yleiskuva lausunnoista

Lausuntoja saapui runsaasti ja lausijat edustivat monia erilaisia sidosryhmiä. Lausijat tarkastelivat vaikutuksia useista eri näkökulmista, mutta erityisesti lausunnoissa painottui luonnonsuojellinen kanta. Lähes kaikissa lausunnoissa korostettiin luontokadon pysäyttämisen tarpeellisuutta.

Suurin osa lausunnon antajista antoi kriittistä palautetta kriteereistä ja halusi niiden muokkaamista. Erityisesti arvosteltiin liian tiukkoja kriteereitä suojeltavien alueiden puuston iälle sekä lahopuumäärälle. Tiukkojen kriteerien nähtiin johtavan siihen, että eteläisestä Suomesta ei käytännössä löydy kriteerit täyttäviä metsiä, ja luonnon monimuotoisuudelle arvokkaita metsiä jää erityisesti siellä suojelematta. Esitetyillä ikä- ja lahopuukriteereillä uudet suojelualueet painottuisivat pohjoiseen Suomeen, vaikka monimuotoisuuden suojelun tarpeen nähdään olevan Etelä-Suomessa suurempi. Ikä- ja lahopuumääräkriteerien lisäksi yleisesti kommentoitiin mm. suojelualueen minipinta-alaa liian korkeaksi ja kaivattiin puskurivyöhykkeitä suojelualueiden ympärille. Jonkin verran kritisoitiin myös valtapuuston keski-ikä käyttöä kriteerinä. Toisaalta osa lausunnonantajista piti sitä selkeänä kriteerinä.

Muutama lausuja korosti vanhojen metsien merkitystä myös muulle liiketoiminnalle kuin metsäteollisuudelle, esimerkiksi matkailulle. Lisäksi korostettiin vanhojen metsien merkitystä kansalaisten hyvinvoinnille sekä osana jokaisen oikeuksia. Useat lausuja muistuttivat, että luonnontilaiset ja vanhat metsät ovat merkittäviä hiilivarastoja ja niiden suojeleminen tukee myös maankäyttösektorin ilmastotavoitteita.

Useassa lausunnossa tuotiin esille toive METSO-ohjelman hyödyntämisestä edelleen vapaaehtoisen suojelun työvälineenä ja toivottiin ohjelmalle lisäresursseja.

Useat lausijat pohtivat kriteereiden yhteensopivuutta EU-lainsäädännön kanssa, esimerkiksi metsäkatoasetuksen ja uusiutuvan energian direktiivin kanssa.

FAO:n määritelmään perustuvaa luonnontilaisten metsien määritelmää pidettiin useassa lausunnossa liian ylätasoisena, jotta sitä voitaisiin selkeästi tulkita käytännössä. Luonnontilaisten metsien kriteerien tarkempaa määrittämistä toivottiin nopeassa aikataulussa.

Muutamissa lausunnoissa kritisoitiin lausuntopyyntöjen ajoittumista kesäloimakaudelle, joka aiheutti ongelmia lausuntojen tuottamiselle.

Useiden lausunnon antajien mielestä kriteerien valmisteluprosessi ei ole ollut riittävän läpinäkyvä ja kriteerisesityksen vaikutusten arviointia toivottiin. Useassa lausunnossa kaivattiin myös Metsähallituksen maastoinventointiohjetta lausuntomateriaalin osaksi.

3. Lausujen huomioiden tiivistelmät

3.1. Tiedeyhteisö ja tutkimuslaitokset

Tiedeyhteisö piti lähes yksimielisesti erityisesti ikä- ja lahoppukriteereitä liian tiukkoina. Useiden tiedeyhteisön antamien lausuntojen mukaan Syken ja Luken selvityksessä esitettyjen puuston iän ja kuolleen puun tilavuuksien alarajojen pitäisi muodostaa kriteerien raja-arvot esitettyjen ylärajojen sijaan. Pääosa tiedeyhteisöstä esitti esityksen palauttamista valmisteluun.

Luontopaneelin mukaan Suomella ja Ruotsilla on EU:ssa erityisvastuu boreaalisten metsien ja niihin sopeutuneen lajiston suojelussa. Luonnontilaisten ja vanhojen metsien suojeleminen on välttämätöntä luontokadon pysäyttämiseksi, mutta tiukat kriteerit korkeine raja-arvoineen eivät tule riittävässä määrin parantamaan Suomen metsälajiston suojelutilannetta, lausui Luontopaneeli.

Yliopistojen lausuntojen mukaan yhdistelmänä hallituksen ehdotuksen korkea puuston ikävaatimus sekä korkea kuolleen puun tilavuusvaatimus aiheuttavat sen, että merkittävä osa EU:n komission tarkoittamista vanhoista metsistä jäisi hallituksen ehdottamien kriteerien ulkopuolelle erityisesti Etelä-Suomessa. Huolena oli myös Lapin vanhojen männiköiden hakkuiden jatkuminen, mikäli keski-ikävaatimusta ei lasketa.

Metsäbiotalouden tiedepaneelin näkemyksen mukaan tämän suojeluinstrumentin mittakaava on useisiin muihin suojelutoimiin verrattuna vähäinen: EU:n biodiversiteettistrategian tarkoittamien vanhojen ja luonnontilaisten metsien pinta-ala on koko metsäpinta-alaan suhteutettuna marginaalinen. Suojelutavoite ei Metsäbiotalouden tiedepaneelin näkemyksen mukaan siten ole uhka normaalille metsätalousmaalle eikä metsäteollisuuden puunsaannille. Paneelin mukaan vanhat ja luonnontilaiset metsät kannattaa keskipitkän aikavälin arvonnäkökulmasta suojella riittävässä laajuudessa. Nyt arvioitavana olevalla kriteeriehtotuksella ei paneelin mukaan todennäköisesti tule merkittävää suojelulisäystä ja vanhat metsät ovat lähtökohtaisesti jo nyt talouskäytön ulkopuolella. Metsäbiotalouden tiedepaneeli korosti myös riittävän suojelun merkitystä metsien taloudellisen käytön yleiselle hyväksyttävyydelle.

Luonnonvarakeskus piti suhteellisen korkeita raja-arvoja onnistuneina metsätalouden toimintaedellytysten ja metsänomistajien oikeudenmukaisen kohtelun näkökulmasta. Luonnonvarakeskus huomautti myös, että on tärkeää, että muita luonnonsuojelun näkökulmasta arvokkaita kohteita pyritään suojelemaan vapaaehtoisien suojelun keinoin myös jatkossa, koska Etelä-Suomesta odotetaan löytyvän vain hyvin vähän esityksen mukaisia vanhoja metsiä.

Lisäksi kommentoissa toistuivat liian suuri minipinta-ala sekä puskurivyöhykkeiden puuttuminen suojelualueiden ympäriltä. METSO-ohjelmaa suositeltiin käytettäväksi apuna yksityismetsien suojelussa tarkistamalla sen kriteereitä ja tarpeen mukaan rahoitusta. Usein esitettiin kritiikkinä myös se, ettei kriteerien valinnassa hyödynnetty suoraan aiempia kartoitustöitä ja niissä käytettyjä kriteereitä. Itä-Suomen yliopistosta esitettiin huoli siitä, miten mahdollista ja kallista esimerkiksi ikämäärityksen tekeminen on vanhoissa metsissä. Helsingin yliopiston edustajat arvelivat, että tiukkojen kriteerien vuoksi vanhojen metsien hakkuut saattavat kasvaa. Jyväskylän yliopisto totesi, että eteläisessä Suomessa on kymmeniä vuosia suojeltuina olleita alueita, joissa ikäkriteeri täyttyy selkeästi, mutta lahoppumäärässä jäädytään kauas esityksen rajoista. Tämä esitettiin perusteluksi sille, että kriteerit ovat liian tiukkoja myös EU:n suojeluväestöjen näkökulmasta.

3.2. Metsätaloustoimijat

Metsäteollisuuden edustajat pitivät kriteereitä pääosin hyvinä ja selkeinä, mutta huomauttivat aktiivisen metsätaloustalouden määrittämisen jäävän osittain epämääräiseksi ja toivoivat selkeää aikamäärettä ”aktiivisen metsätaloustalouden aiheuttamat... ovat jo hävinneet tai häviämässä” kirjauksen tilalle. Metsähallitus ehdotti kirjausta: ”Vuoden 1950 jälkeen toteutetut metsätalouden toimenpiteet (esim. hakkuu, ojitus, maanmuokkaus, lannoitus, taimikonhoito) katsotaan merkiksi aktiivisesta metsätaloustaloudesta, jonka jäljet eivät ole riittävästi hävinneet, että kohde voi täyttää vanhan metsän kriteerit.” Lisäksi toivottiin läpimittarajaa järeälle kuolleelle puulle ja kantojen lukumäärärajan lisäämistä intensiivisen metsätalouden toimenpiteisiin.

Metsäteollisuus ry ehdotti vanhan metsän minimipinta-alan laskua kahteen hehtaariin yksityismailla ja Maa- ja metsätaloustuottajien keskusliitto MTK ry toivoi minimipinta-alan määrittelyä yksiselitteisesti. Metsähallitus ehdotti valtion mailla kriteerit täyttävältä kohteelta minimipinta-alan (10 ha) lisäksi myös muotoa, joka mahdollistaisi kohteen sisäisten luonnonprosessien toimimisen. Muodon osalta minimileveys voisi Metsähallituksen mukaan olla esim. 100 metriä. Metsähallitus korosti myös, että tulevissa suojelupäätöksissä tulee ottaa huomioon erittäin painavat yhteiskunnalliset intressit (mm. maanpuolustus, uusiutuva energia, infrastruktuurin kehittämien, kriittiset mineraalit). Metsähallitus myös toivoi, että Tunturi- ja Metsä-Lapin vyöhykkeet erotettaisiin toisistaan ja että Metsä-Lapin vyöhykkeellä mäntyvaltaisille metsiköille asetettaisiin korkeampi kuolleen puun raja, 20 m³ /ha.

Metsäteollisuus ry:n mukaan kriteerien mukainen suojelu koskettaa kaikkia eri metsänomistajaryhmiä, eivätkä metsäteollisuusyritykset voi käytännössä ostaa puuta kriteerit täyttävistä metsistä miltään omistajaryhmältä. Metsäteollisuus ry:n mukaan olisi tärkeää, että kriteerit täyttävät metsät kartoitetaan maastossa julkisen tahon toimesta. Useammassa lausunnossa toivottiin, että epäselviä tulkintatilanteita varten määrättäisiin viranomaisen, joka metsänomistajan tai toimijan pyynnöstä ratkaisee kohteen kriteerien mukaisuuden. Metsäteollisuuden toimijat ja osa maanomistajista olivat huolissaan siitä, miten esitys ja sen käytännön toimeenpano vaikuttavat puukauppaan (esim. mistä puuta uskalletaan ostaa, jos alueen suojelustatus on epäselvä).

Metsäalan toimijat painottivat myös, että yksityismetsien suojelun tulisi säilyä vapaaehtoisena. Esimerkiksi MTK mainitsi, että alueita tulisi ottaa suojeluun myös näiden kriteereiden ulkopuolelta, mikäli metsänomistaja niin haluaa. MTK kommentoi myös, että koska vanhoja metsiä on jäljellä niin vähän, ei näiden alueiden suojelu voi ratkaista koko metsäluonnon monimuotoisuuskriisiä.

Metsähallitus huomautti, että lausuntopyyntö rajoittui lähinnä vain ympäristöhallintoon, tiedeyhteisöön, ympäristöjärjestöihin sekä metsätalouden- ja teollisuuden toimijoihin. Muut tahot, joiden toimintaedellytyksiin suojelulla tulisi olemaan vaikutusta, puuttuivat lausuntopyyntöstä.

Metsänomistajia edustavien yhdistysten lausunnot keskittyivät erityisesti yksityismetsien suojelutoimien vapaaehtoisuuden korostamiseen. Lisäksi toivottiin vapaaehtoisen suojelun taloudellista kannustamista esimerkiksi METSO-ohjelman kautta. Yhteismetsät ry esitti mahdollisuutta tilusvaihtoon korvaamaan suojeltavan alueen metsätalouden tuottoa.

3.3. Luonnonsuojelujärjestöt ja muut järjestöt ja yhteisöt

Luontojärjestöt pitivät kriteereitä liian tiukkoina ja olivat selkeästi kriteeriestitystä vastaan. Järjestöt pyytävät esityksen palauttamista valmisteluun. Luontojärjestöjen perustelut ovat pääasiassa vastaavat tiedeyhteisön

perusteluiden kanssa kommentein, ettei erityisesti eteläisestä Suomesta löydetä esitetyillä kriteereillä suojelukohteita. Monet tämän ryhmän lausujat toivoivat, että kriteerit nojaisivat enemmän aiemmin Suomessa tehtyihin vanhojen metsien kartoituksiin ja näitä kartoituksia tehneiden suosituksiin. Vanhan metsän lajien tai uhanalaisten lajien esiintymistä toivottiin lisättäväksi kriteereihin.

Suomen Luonnonsuojeluliiton mukaan valtuuston keski-ikä on väärä määre mitata vanhan metsän ikää, eivätkä nyt valitut kriteerit todennäköisesti tunnista EU:n komission ohjeistuksessa mainittuja eri kehitysvaiheiden puita. Liitto esitti myös kritiikkiä siitä, että Metsähallitus tekee päätökset suojelualueista itsenäisesti. Myös WWF toteaa kriteereiden olevan ristiriidassa EU:n biodiversiteettistrategian tavoitteiden kanssa ja heikennys verrattuna aiempiin kansallisiin suojelukriteereihin (mm. METSO-ohjelma). Greenpeace Norden kritisoi valmisteluprosessin läpinäkyvyyttä ja vaatii että suojelupäätökset tehdään ekologinen kestävyys huomioiden. Koneen säätiön tutkijavetoimuksen allekirjoittaneet ympäristöalan tutkijat vaativat, että ne valtion metsät, jotka on jo aiemmissa kartoituksissa tunnistettu vanhoiksi metsiksi tai luonnontilaisiksi metsiksi ja siirretty pois metsätalouksikäytöstä, esimerkiksi alue-ekologisen verkoston luontokohteina, tulisi nyt siirtää suoraan pysyvään, tiukkaan suojeluun ilman lisäkartoituksia. Nuorten edustajat muistuttivat, että päätöksenteossa tulee huomioida myös tulevien sukupolvien luonnon tila.

3.4. Saamelaisia edustavat tahot

Saamelaiskäräjien näkemyksen mukaan vanhojen metsien kriteerit kaipaavat vielä jatkovalmistelua. Saamelaiskäräjien näkemyksen mukaan kriteerit ovat nyt esitetyssä muodossaan niin tiukat, että niitä täyttäviä metsiä on vaikeaa tai mahdotonta löytää. Lahopuiden määrää koskevaa kriteeriä pidettiin epärealistisena koko Suomen alueella, mutta aivan erityisesti pohjoisimmassa Suomessa. Saamelaiskäräjät katsoo myös, että pinta-alarajat suojeltaville kohteille ovat liian tiukat, kun otetaan huomioon, että noin 90 % Suomen metsistä on hakkuiden ja metsäteiden pirstomia. Niin ikään metsien ikäkriteerit ovat liian tiukat niin lehti- kuin havupuuvältaistenkin metsien osalta. Ikäkriteeristä tekee ongelmallisen erityisesti sen perustuminen valtuuston ikään. Havumetsien valtuuston keski-ään vaatimuksena 200 vuotta on liian tiukka. Saamelaiskäräjät toivoo, että tulevassa saamelaiskäräjälain 9 §:n mukaisessa neuvottelussa löydetään yhteistä näkemystä erityisesti saamelaisten kotiseutualueen vanhojen metsien osalta. Saamelaiskäräjät myös muistuttaa, että perustuslain 17.3 §:n mukaan saamelailla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan, ja perustuslain 22 § edellyttää viranomaisia turvaamaan tämän saamelaisten kulttuuriperusoikeuden toteutumisen.

Saamelaispaliskunnat ry muistuttaa, että poronhoitolain 53 pykälän mukaan suunnitellessaan valtion maita koskevia, poronhoidon harjoittamiseen olennaisesti vaikuttavia toimenpiteitä valtion viranomaisten on neuvoteltava asianomaisen paliskunnan edustajien kanssa. Saamelaispaliskunnat ry lausui, että luonnonmetsien suojelu tulisi toteuttaa perustamalla pysyviä luonnonsuojelualueita tavalla, joka turvaa saamelaisen poronhoidon jatkumisen alueella. Metsähallituksen nykyiset suojeluratkaisut eivät Saamelaispaliskunnat ry:n mukaan ole riittäviä niiden pysyvyyden, epävarmuuden ja heikon suojelustatuksen takia.

3.5. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset (ELY-keskukset) pitivät esitettyjä kriteereitä liian tiukkoina. ELY-keskukset myös toivoivat alueiden erityispiirteiden huomioimista. Esimerkiksi Kaakkois-Suomen metsien

kerrottiin olevan nuoria ja niihin kohdistuvan suuri taloudellinen paine. Kaakkois-Suomen ELY-keskus katsookin, että alueen vanhimmat metsät tulisi suojella ehdotettua alhaisemmilla ikä- ja lahopuukriteereillä, jotta alueella säilyisi vanhahkoa metsää. ELY-keskuksen mukaan luonnon monimuotoisuuden kannalta Kaakkois-Suomen metsillä on valtakunnallisesti suuri merkitys sen vuoksi, että monien eteläisten eliölajien kannalta tärkeä alueiden kytkeytyneisyys Suomesta itään tapahtuu alueen kautta.

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen mukaan kriteeriesitys ei riittävällä tavalla huomioi heikosti tuottavien ja vähäpuustoisten vanhojen metsien (mm. kitumaat, vähäpuustoiset kalliometsät, heikkotuottoiset puustoiset suot) erityispiirteitä. ELY-keskuksen mukaan tulisi myös harkita mahdollisuutta käyttää valtion talousmetsiä vaihtomaana, mikä edistäisi metsien vapaaehtoista suojelua.

Etelä-Savon ja Varsinais-Suomen ELY-keskusten näkemyksen mukaan pinta-alarajoja tulisi harkita uudelleen, sillä esitettyjen kriteerien mukaiset metsät ovat jo neljää hehtaaria selvästi pienempinä metsikkökuvioina erittäin arvokkaita, eikä Etelä-Suomen pirstoutuneesta metsämaisemasta löydy laajoja vanhan metsän esiintymiä. Etelä-Savon ELY-keskus myös huomauttaa, että kangasmetsissä yksittäiset ojat eivät yleensä vaikuta merkittävästi metsän luonnontilaan, eikä ojituksen pitäminen mukana rajaavissa toimenpiteissä välttämättä ole perusteltua.

3.6. Kunnat ja maakuntaliitot

Lausunnon jättäneet kuntaliitto ja maakuntaliitot sekä Kuopion kaupunki pitivät esitettyjä kriteereitä liian tiukkoina. Heidän mukaansa kriteerien tulisi olla sellaiset, että alkuperäiset kansalliset ja EU:n biodiversiteettistrategian mukaiset tavoitteet toteutuvat.

Uudenmaan liitto toivoi kriteerien jatkokehittämisestä sellaisiksi, että vanhojen metsien ja niissä elävän lajiston tilanne voisi parantua myös Etelä-Suomessa. Liitto huomautti, että LuTu-kriteereissä vanhan lehtimetsän ikäraja on 80 vuotta ja valtioneuvoston ehdottamissa kriteereissä 100 vuotta. Liiton mukaan vanhojen lehtimetsien suojelulle olisi Uudellamaalla erityinen tarve, koska niissä elävä lajisto korostuu uhanalaisissa lajeissa. Päijät-Hämeen liitto toivoi suojelualueverkoston kytkeytyneisyyden huomioimisen ja pienialaisten kohteiden ympärille jätettävät suojavyöhykkeet lisättäväksi esitykseen. Lapin liitto lausui, että Lapin kunnille tulee kompensoida metsätulojen menetyksestä johtuvaa menetettyä verotuloa varsinkin siellä, missä kunnan pinta-alasta suuri osa on suojelualuetta, koska esitetyillä kriteereillä suurin osa vanhan metsän suojelusta tulee kohdistumaan Lappiin, jossa on jo ennestään paljon suojelualueita.

Kuopion kaupungin mukaan kriteeriluonnoksessa vaadittu 40–50 m³/ha lahopuumäärä, täydellisen lahopuujatkumon vaatimus ja järeän puuston sisältyminen kaikkiin lahoasteluokkiin on ehtona mahdoton, koska Suomessa on pitkään ollut voimassa laki metsätuhojen torjunnasta, jonka tämänhetkisessäkin muotoilussa (1087/2013) metsänomistajalla on 6 §:ssä määritellyin rajoin velvollisuus poistaa kuolleet puut metsästään. Kuopio myös lausui, että keski-ikänsä sijasta ikäkriteerinä tulisi käyttää vanhimpien puiden (vanhimman ositteen) ikää, joka tosiasiallisesti kertoo metsän luonnontilasta ja puustojatkumosta paremmin kuin karkeahko arvio valtapuuston keski-ikästä. Suomen kuntaliitto toivoi usean muun lausujan ohella vaikutusten arviointia ennen poliittista päätöstä.

3.7. Ministeriöt

Maa- ja metsätalousministeriöllä, joka oli mukana kriteerien valmistelussa, ei ollut lausuttavaa kriteeriluonnokseen. Myöskään valtiovarainministeriöllä ei ollut lausuttavaa kriteeriluonnokseen. Työ- ja elinkeinoministeriöllä ei ollut huomautettavaa kriteereihin.

3.8. Yksityishenkilöt

Yksityishenkilöiden lausunnot sisälsivät pääasiassa samoja teemoja kuin ympäristöjärjestöjen ja tiedeyhteisön lausunnot. Useimmin toistuva päähuoli oli se, että esityksen kriteereillä ei löydy suojeltavia vanhoja metsiä. Yksityishenkilöiden selvä enemmistö kannatti esityksen palauttamista valmisteluun.

Metsänomistajien lausunnot jakaantuivat joko esitystä vastaan tai osan esityksestä hyväksyen. Ongelmia nähtiin käytännön toteutuksessa. Huolet ja kritiikki kohdistuivat esim. riittämättömiin vaikutusten arviointeihin, epäselvyyteen siitä, kuka maksaa yksityismetsien luokittelun, ja huoleen siitä, jos suojelupäätös ei olisikaan enää yksityismailla vapaaehtoinen ja siitä ei maksettaisi korvausta esimerkiksi METSO-ohjelmasta.